

nika, — kako se to još i danas vidi među iskopinama rimske Salone, hrvatskoga Solina. I sam pogled na ono mnoštvo tako profaniranih grobnica, ovlašćuje svakog posjetnika tih, u cijelom svijetu glasovitih, iskopina, da sebi predoči, kako su te horde postupale sa živima! Tko nije, odmah na prvi glas, da se barbarski val približava, umaknuo u šume i u nepristupne strane, platio je glavom, ili ga odvedoše u roblje, te sv. Jerolim svome opisu dodaje i ove strašne riječi: »Kamogod se okom ogledaš, svuda vlada tuga, bol i slika smrti«.

Sva je sreća, što nijedan od tih barbarskih naroda nije shvatio blagi poziv jadranskih valića, što nijednoga od njih nije moglo da zanese ni bijesno valovlje divnoga tog mora, te što se nijedan nije ni zadržavao dulje na pitomoj, u čitavom svijetu jedinstvenoj jadranskoj obali. Pitanje je, da li bi se bez te obale narod hrvatski bio održao kroz tolika stoljeća, kad je nestalo daleko brojnijih i moćnijih naroda na negdašnjem rimskom tlu, ali je nesumnjivo, da se bez nje mi ne bismo danas mogli ponositi »Lijepom našom domovinom«, jer druge, ovako lijepe, ne nađoše oci naši nigdje, ni u jednom kraju Evrope! Posjedniku istočne jadranske obale bijaše uz to Providnost namijenila golemu zadaću, da stoljećima spasava kršćansku kulturu; a da li bi se bio našao drugi koji narod, koji bi s jednakim samoprijegom tu zadaću izvršio, kao što ju je izvršio narod Hrvata? Svaki silnik, s kojim smo tijekom stoljeća došli u sukob, ili smo silom prilika ikad dospjeli pod njegov jaram, lako je uvidio važnost naše jadranske obale